Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

22 112 Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 4366

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 juni 2026

De geopolitieke ontwikkelingen van de afgelopen maanden laten zien dat de noodzaak van het verbeteren van de energieprestatie van gebouwen onverminderd hoog blijft. De recente oorlog in het Midden-Oosten heeft, net als in 2022 bij de inval van Rusland in Oekraïne, geleid tot fors gestegen energieprijzen.

De hoge energieprijzen zijn voor veel gebouweigenaren aanleiding om meer te verduurzamen. De vraag naar thuisbatterijen en warmtepompen is sinds maart met tientallen procenten toegenomen. De subsidieloketten en het Nationaal Warmtefonds zien een grote stijging in het aantal (subsidie)aanvragen voor verduurzamingsmaatregelen. En ook de vraag naar verduurzamingshypotheken is sinds 2026 toegenomen. Om huishoudens die willen verduurzamen te ondersteunen en energiearmoede terug te dringen heeft het kabinet eind april een extra pakket maatregelen genomen.[1]

Door meer isolatiemaatregelen en efficiëntere installaties vermindert de energievraag. Het overschakelen naar hernieuwbare energiebronnen brengt de afhankelijkheid van soms sterk schommelende aardgasprijzen verder naar beneden. Met het nemen van dergelijke maatregelen vermindert ook de uitstoot van broeikasgassen door de gebouwde omgeving en blijven we op koers om het Europese klimaatdoel van netto nul uitstoot in 2050 te bereiken.

Over de manier waarop de verduurzaming van de gebouwde omgeving structureel wordt vormgegeven zijn op EU-niveau in mei 2024 afspraken vastgelegd in de richtlijn Energieprestatie van Gebouwen (Energy

[1] Brief aan Parlement – maatregelenpakket Acties Weerbaarheid Energieschok

kst-22112-4366
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

Performance of Buildings Directive, EPBD IV[2]). In mijn brief van 17 maart jongstleden[3] heb ik u geïnformeerd over het implementatieproces van de EPBD IV in verschillende tranches. De brief was een vervolg op de toelichting op de belangrijkste gevolgen van de EPBD IV die uw Kamer is toegestuurd op 14 juli 2025.[4]

Op 29 mei jongstleden is de 1e tranche van de EPBD IV aanpassingen in werking getreden (Stb. 2026, 103 en Staatscourant 2026, 18113 en 18123). Een beschrijving van de wijzigingen die zijn doorgevoerd komt ook op http://www.volkshuisvestingnederland.nl/epbd te staan. In de toelichting bij die wijziging worden ook de onderwerpen renovatiepaspoort en financiële stimulansen[5] benoemd.

Met deze brief licht ik graag toe welke beleidskeuzes zijn gemaakt voor de volgende tranches in de implementatie van de EPBD IV, waarmee we stappen zetten naar meer duidelijkheid en voorspelbaarheid over het einddoel qua verduurzaming en hoe we daar komen. Dit is voor gebouweigenaren belangrijk, maar ook voor de markt en voor medeoverheden die met wijkaanpakken aan de slag zijn. Dit stimuleert standaardisatie, industrialisatie en conceptueel bouwen. De keuzes hebben betrekking op:

- isolatiestandaard als basis voor de «ZEB-richtwaarde»
- invulling en vaststelling van de overige «ZEB-richtwaarden»
- minimum energieprestatie-eisen bestaande utiliteitsbouw per 2030 en 2033
- modernisering bepalingsmethode voor de energieprestatie per 2030.

Ook geef ik graag een update over de stand van zaken van het Nationaal Gebouw Renovatieplan.

Over het Energiehuis als invulling van de one-stop-shop uit de EPBD IV informeer ik uw Kamer voor de zomer in een separate brief die ik uw Kamer heb toegezegd. Daarnaast zal ik uiterlijk 1 januari 2027 de Routekaart wlc-gwp[6] publiceren, zoals de Europese Commissie mij heeft verzocht, met daarin de grenswaarden 2030 en de streefwaarden om de wlc-gwp voor nieuwbouw daarna verder te verlagen richting klimaatneutraal in 2050. Ik zal uw Kamer hierover dit najaar informeren.

Isolatiestandaard als ZEB-richtwaarde

Onderdeel van EPBD IV is het opstellen van richtwaarden voor *Zero Emission Buildings* (ZEB) voor bestaande gebouwen. Met deze richtwaarden wordt het voor een gebouweigenaar duidelijk in welke mate het gebouw moet worden verduurzaamd om klaar te zijn voor de toekomst. Zoals eerder aangegeven in de brief van 14 juli 2025[7] vormt de standaard voor woningisolatie, ook wel isolatiestandaard genoemd, een van de bouwstenen voor deze ZEB-richtwaarden.

De isolatiestandaard is recent geëvalueerd. De resultaten daarvan worden meegenomen bij het opstellen van ZEB-richtwaarden. Onderstaand volgt eerst een overzicht van de uitkomsten van de evaluatie, inclusief ervaringen met de toepassing van de isolatiestandaard in de afgelopen jaren. Daarna wordt het proces beschreven om de andere onderdelen van de ZEB-richtwaarden vast te stellen.

---

[2] Richtlijn (EU) 2024/1275 – EPBD IV
[3] Brief aan Parlement – Stand van zaken implementatie EPBD IV
[4] Brief aan Parlement – Implementatie EPBD
[5] Het renovatiepaspoort, financiële stimulansen en het Energiehuis zijn onderdeel van de 1e tranche van de EPBD IV, maar worden niet vastgelegd in regelgeving.
[6] wlc-gwp: Whole Life Cycle-Global Warming Potential. Betreft de berekende CO_{2eq}-emissies van een gebouw gedurende de gehele levenscyclus.
[7] Kamerbrief over implementatie EPBD | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

Wat is de isolatiestandaard?

De isolatiestandaard is een bestaand vrijwillig instrument[8], bedoeld om de woningeigenaar een handvat te geven voor het toekomstvast renoveren van bestaande woningen. Met isolatie-, ventilatie- en kierdichtingsmaatregelen kan de warmtebehoefte van woningen verlaagd worden zodat deze qua isolatie en ventilatie klaar zijn voor een duurzame manier van verwarmen. Een duurzaam verwarmingssysteem, zoals een warmtepomp, werkt namelijk meestal met een lagere watertemperatuur in de radiatoren dan een CV-ketel. Hierdoor wordt een woning langzamer warm en zijn maatregelen nodig om de woning ook in koude winters nog voldoende te kunnen verwarmen. De isolatiestandaard is uitgedrukt in een getal voor de warmtebehoefte van de woning. De standaard is vastgesteld in 2021 waarna er in de afgelopen jaren ervaring mee is opgedaan. Bij het vaststellen van de isolatiestandaard is aan uw Kamer toegezegd deze te evalueren.[9]

Evaluatie en herziening isolatiestandaard

Het evaluatieonderzoek naar de isolatiestandaard is afgerond en is als bijlage bij deze brief gevoegd. Hieruit komen de volgende conclusies:

- De isolatiestandaard wordt als instrument positief gewaardeerd en het principe ervan wordt gezien als logisch en goed onderbouwd. Het biedt helder inzicht wanneer een woning goed genoeg is geïsoleerd.
- Bij woningeigenaren is de isolatiestandaard nog minder bekend. Zij geven aan dat het werken met de isolatiestandaard logisch is, mits deze ook praktisch bruikbaar gemaakt kan worden als een pakket maatregelen.
- Vooral bij woningbouwcorporaties wordt de systematiek vrij breed gebruikt. Corporaties geven hierbij wel aan dat de huidige uitwerking van de isolatiestandaard in hun ogen op sommige punten onnodig ambitieus is.
- De hoogte van de isolatiestandaard wordt niet altijd als logisch ervaren. Hierdoor worden soms te veel maatregelen gevraagd,[10] en soms wordt er minder gevraagd dan logisch en mogelijk is bij een woning.[11]
- Inmiddels is ook uit ander onderzoek duidelijk dat het niet altijd nodig is volledig het niveau van de isolatiestandaard te halen om een woning aardgasvrij te kunnen verwarmen.[12]
- Het begrip «isolatiestandaard» roept soms verwarring op in relatie tot de term «streefwaarden» voor isolatie en ventilatiemaatregelen. De streefwaarden hebben als doel een bovengrens voor de isolatie van een gebouwdeel aan te geven, maar worden onbedoeld vaak geïnterpreteerd als noodzakelijk om de isolatiestandaard te bereiken.

De evaluatie is aanleiding om de isolatiestandaard te herijken. De basisgedachte blijkt goed te werken en blijft behouden. In de uitwerking zal rekening gehouden worden met de ervaringen van de partijen die er mee werken. De volgende aanpassingen worden doorgevoerd:

- Herijking van de hoogte van de isolatiestandaard. De ervaring leert dat de overstap op een duurzame warmtevoorziening ook mogelijk is als

---

[8] Standaardwaarden voor uw woningisolatie | RVO.nl | RVO.nl

[9] Kamerbrief Standaard voor woningisolatie | Home | Volkshuisvesting Nederland

[10] De hoogte van de isolatiestandaard leidt er bijvoorbeeld soms toe dat er gekozen moet worden voor een relatief kostbare optie als triple glas, bij sommige typen appartementen. De extra besparing die dit oplevert weegt echter niet op tegen de kosten.

[11] Een voor de hand liggende maatregel als spouwisolatie is niet nodig bij vooroorlogse woningen, ook wanneer dit technisch goed uitvoerbaar is.

[12] Onderzoek TNO: Versnelling verduurzaming corporatiewoningen: kan een betere balans tussen isoleren en installeren helpen?, 4 maart 2026.

woningen niet geheel het niveau van de huidige isolatiestandaard halen. De tijdlijn van deze herijking wordt onderstaand toegelicht.
- Verfijning van de aanpak van vooroorlogse woningen. Het onderscheid tussen vooroorlogse en naoorlogse woningen blijft behouden, maar voor de vooroorlogse woningen wordt een aantal aanpassingen gedaan.
  – Onderscheid tussen hoek- en vrijstaande woningen versus tussenwoningen. Bij vooroorlogse hoek- en vrijstaande woningen wordt momenteel uitgegaan van (beperkte) isolatie van zijgevels en andere grote geveloppervlakken. Bij deze woningen is, door het grote geveloppervlak, toch enige vorm van isolatie van deze oppervlakken nodig om te voorkomen dat de resterende energievraag te hoog blijft.
  – De communicatie over de isolatiestandaard zal gaan benadrukken dat ook bij vooroorlogse woningen met een spouw een spouwisolatie een zinvolle maatregel kan zijn om de energierekening te verlagen en het comfort te verhogen, waar dit technisch goed uitvoerbaar is.
- Bepalen van maatregelenpakketten[13] voor verschillende gebouwtypen waarmee de isolatiestandaard kan worden gehaald.
  – In de maatregelpakketten worden herziene streefwaarden geïntroduceerd voor isolatie. Deze streefwaarden geven de gewenste hoeveelheid isolatie aan, wanneer een gebouwdeel wordt aangepakt.
  – De mogelijkheid blijft bestaan om voor maatwerk te kiezen voor het benodigde maatregelenpakket. Een afweging kan bijvoorbeeld zijn om gebouwdelen die al voorzien zijn van een redelijk niveau van isolatie niet meer aan te pakken, en prioriteit te geven aan andere gebouwdelen die nog niet geïsoleerd zijn.

Hiermee blijft de isolatiestandaard duidelijkheid geven bij het toekomstvast renoveren van woningen en vergroot de flexibiliteit die nodig is om de isolatiestandaard efficiënt en effectief te kunnen toepassen bij alle woningen.

Invulling overige ZEB-richtwaarden

In 2050 moeten alle gebouwen energiezuinig zijn, zonder fossiele uitstoot en zoveel mogelijk gebruik maken van hernieuwbare energiebronnen in of nabij het gebouw. Gebouweigenaren hebben duidelijkheid nodig over de betekenis hiervan. In de Kamerbrief van 14 juli 2025[14] is al aangegeven dat de ZEB-richtwaarden uitgaan van een gebouw dat:

1. Zeer weinig energie nodig heeft voor verwarming en/of koeling (goed geïsoleerd en geventileerd);
2. Efficiënte, energiezuinige installaties heeft;
3. Vrij is van fossiele emissies op het eigen perceel («aardgasvrij»), en
4. De benodigde energie zoveel mogelijk invult met hernieuwbare energie door opwek op of bij het gebouw of via efficiënte warmtenetten.

Deze ZEB-richtwaarden voor bestaande woningen en bestaande utiliteitsgebouwen worden voor de implementatie van de EPBD IV vastgelegd in regelgeving, zonder dat die richtwaarden voor alle bestaande gebouwen verplichte eisen worden.

---

[13] Onder een maatregelenpakket wordt verstaan een lijst met isolatiewaarden van de gebouwdelen (zoals dak, gevels, vloer en ramen) en maatregelen voor kierdichting en ventilatie. Het pakket bevat nadrukkelijk geen feitelijke isolatieproducten of merken die aan de betreffende isolatiewaarden kunnen voldoen.

[14] Kamerbrief over implementatie EPBD | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

Het eerste onderdeel («zeer weinig energie nodig voor verwarming en/of koeling») wordt voor bestaande woningen gebaseerd op de eerder beschreven isolatiestandaard. Voor bestaande utiliteitgebouwen wordt een vergelijkbare aanpak uitgewerkt. Gebouweigenaren weten daarmee welk isolatieniveau nodig is en welke maatregelen nog genomen moeten worden om dat niveau te bereiken.

Daarnaast wordt gewerkt aan een voorlopige invulling van de overige onderdelen van ZEB-richtwaarden voor bestaande bouw, voor efficiënte (onderdeel 2) en aardgasvrije (onderdeel 3) installaties. Omdat de bepalingsmethode voor de energieprestatie juist voor installaties nog herzien wordt is het niet goed mogelijk om nu al een volledige invulling hiervoor te formuleren die ook toekomstvast is. Dit deel wordt daarom vooralsnog als maatregel ingevuld, met daarbij indicatief een berekende richtwaarde voor de systeemprestatie voor verwarming en tapwater.

Het vierde onderdeel («benodigde energie zoveel mogelijk ingevuld met hernieuwbare energie door opwek op of bij het gebouw of via efficiënte warmtenetten») wordt voor bestaande bouw vooralsnog ingevuld met de bestaande eis voor hernieuwbare energie die geldt bij de ingrijpende renovatie van gebouwen. Deze bestaande eis is in 2023 getoetst op haalbaarheid en is op dit moment een haalbare invulling van dit onderdeel in geval van ingrijpende renovatie van een bestaand gebouw. Voor gebouwen die geen ingrijpende renovatie ondergaan wordt voorlopig nog geen richtwaarde geformuleerd; dit volgt pas in 2030 wanneer er een duidelijker beeld is van de behoefte aan aanvullende hernieuwbare energie-opwek op gebouwen.

Aanpassing energiegebruik nieuwbouwwoningen (toezegging Z202605–044)

Naast deze uitwerking van ZEB-richtwaarden voor bestaande gebouwen wordt ook een aanvulling voorbereid voor nieuwbouwwoningen. Er geldt al een eis[15] dat een nieuwbouwwoning de capaciteit moet hebben om te kunnen reageren op externe signalen, en het energiegebruik, voor zover technisch en economisch haalbaar, aan te passen. Vooruitlopend op de overgang op de ZEB-eisen voor nieuwbouwwoningen in 2030 wordt in het Bbl al een maximale waarde van het piekverbruik opgenomen. Door energiegebruik beter in de tijd te spreiden wordt beter gebruik gemaakt van de eigen opwek van hernieuwbare energie en wordt het stroomgebruik beperkt op momenten dat er weinig hernieuwbare stroom beschikbaar is. Een eis aan het piekverbruik zal, in combinatie met het kunnen reageren op externe signalen, ook positief bijdragen aan de landelijke problematiek van de belasting van het stroomnet. Het voornemen is dat deze regels per 1 januari 2028 in werking treden.

Vaststelling van ZEB-richtwaarden

De invulling van de ZEB-richtwaarden in de periode tot 2030 wordt gebaseerd op het huidige stelsel voor de energieprestatie. Dit betekent dat berekeningen worden uitgevoerd met de huidige bepalingsmethode NTA8800. Dit geldt ook voor de isolatiestandaard. Vanaf 2030 wordt overgestapt op een gemoderniseerde bepalingsmethode voor de energieprestatie en worden de waarden opnieuw vastgesteld waarmee aan de isolatiestandaard en de ZEB-richtwaarden wordt voldaan. De maatregelen (het maatregelenpakket) waarmee aan de isolatiestandaard wordt voldaan veranderen daarmee echter niet.

[15] Deze eis is onderdeel van het Systeem voor ondersteuning energiegebruik technische bouwsystemen, recent opgenomen in §4.4.5 van het Besluit bouwwerken leefomgeving.

Voor de herberekening van de ZEB-richtwaarden wordt opnieuw gekeken naar de kosten en baten van maatregelen. Zo nodig worden de ZEB-richtwaarden aangepast aan nieuwe inzichten, en worden vastgelegde richtwaardes vervolgens waar nodig aangepast. De richtwaarden voor ZEB bestaande bouw kunnen dan dus nog veranderen. Uw Kamer wordt over deze overstap ruim voor de overgangsdatum geïnformeerd. Verderop in deze brief ga ik verder in op de overstap naar de nieuwe bepalingsmethode per 2030.

Er is voor gekozen om de ZEB-richtwaarden voor bestaande bouw in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) vast te leggen om gebouweigenaren de gewenste duidelijkheid te bieden wanneer een gebouw «klaar» is. Ook wordt hiermee duidelijk dat de ZEB-eisen voor nieuwbouw[16] niet gaan gelden voor bestaande bouw.[17] De ZEB-richtwaarden voor bestaande bouw zijn met de vastlegging in het Bkl niet verplicht voor gebouweigenaren. Het tijdspad voor vastlegging is opgenomen in bijlage B.

De ZEB-richtwaarden voor bestaande bouw worden in het Bkl gekoppeld aan een omgevingswaarde dat jaarlijks 3% van de totale vloeroppervlakte van overheidsgebouwen naar ZEB gerenoveerd moet worden. Dit is een verplichting die voortvloeit uit de Energie Efficiëntie richtlijn (EED). Door deze vastlegging in het Bkl wordt het mogelijk om de verplichte renovatie van overheidsgebouwen te richten op renovatie tot ZEB-niveau en niet op het niveau van de ZEB-nieuwbouweisen.

Minimum energieprestatie-eisen bestaande utiliteitsbouw per 2030 en 2033

De EPBD IV stelt minimum energieprestatie-eisen aan winkels, scholen en andere gebouwen (utiliteitsgebouwen). Uit artikel 9 van de EPBD IV volgt dat lidstaten eisen moeten stellen zodat per 2030 de 16% en per 2033 de 26% slechtst presterende gebouwen verbeterd zijn. Dit zijn de Minimum Energieprestatie Eisen (*Minimum Energy Performance Standards*, afgekort tot MEPS). De MEPS zijn de eerste stap richting een emissievrije gebouwenvoorraad. In lijn met de Kamerbrief van 14 juli 2025[18] worden de MEPS ingevoerd met oog voor duidelijkheid, voorspelbaarheid en meer eenvoud voor de eigenaar.

De afgelopen periode is onderzocht hoe de MEPS het best vertaald kunnen worden binnen de Nederlandse context en de aankomende ZEB-richtwaarden.[19] De inzet is om een uniforme norm vast te stellen voor alle utiliteitsbouwen die onder de MEPS vallen. Zo zullen alle utiliteitsgebouwen aan een minimum energieprestatie moeten voldoen die in het algemeen overeenkomt met minimaal energielabel D in 2030.[20] Vanwege de modernisering van de bepalingsmethode voor de energieprestatie zal de eis voor 2033 pas in de komende jaren definitief worden vastgesteld. Eigenaren die al eerder grotere stappen willen maken kunnen het huidige

---

[16] De ZEB-waarden voor nieuwbouw gaan m.i.v. 1 januari 2028 gelden voor overheidsgebouwen en worden vastgelegd in het Bbl (Overheid.nl | Consultatie Besluit tot wijziging van het Besluit bouwwerken leefomgeving i.v.m. de EPBD IV (tweede tranche)).

[17] De EPBD IV biedt in artikel 11 de mogelijkheid om de ZEB-waarden voor nieuwbouw en bestaande bouw op verschillende niveaus te bepalen.

[18] Kamerstuk 2024–2025, 22 112, nr. 4107

[19] Diverse onderzoeken implementatie MEPS | Rapport | Rijksoverheid.nl

[20] In lijn met de kamerbrief worden de uitzonderingsmogelijkheden uit de EPBD IV overgenomen. Dit betekent dat monumenten, religieuze gebouwen, een deel van de defensiegebouwen (met uitzondering van kantoren en logies) en gebouwen met een industriefunctie niet hoeven te voldoen aan de MEPS. Uit onderzoek en analyse of een MEPS voor gebouwen met een industriefunctie haalbaar zou zijn, blijkt dat deze doelgroep te complex is om binnen de huidige MEPS-systematiek mee te nemen.

energielabel C als referentiekader gebruiken: gebouwen die uiterlijk in december 2029 een energielabel C hebben zullen ook voldoen aan de Europese eisen die in 2033 gaan gelden.

Om beter aan te sluiten bij de uitvoeringspraktijk van de gebouweigenaar kies ik voor de invoering van een systeem waarbij gebouweigenaren de mogelijkheid hebben om op verschillende manieren aan te tonen dat zij voldoen aan de MEPS. Dit kan ofwel via een geldig energielabel ofwel via opgave van het werkelijk energieverbruik. Ter voorbereiding op de internetconsultatie ga ik de komende tijd met markt- en uitvoerende partijen dit systeem verder uitwerken. De invulling van dit systeem wordt onderdeel van de internetconsultatie van de MEPS. Het streven is die consultatie in de zomer te starten.

Daarnaast verken ik of een nieuwe portefeuilleaanpak mogelijk is voor gebouweigenaren met meerdere panden. Hiermee zou er ruimte gemaakt worden voor gebouweigenaren om (onder bepaalde voorwaarden) in de loop van de tijd alle gebouwen in hun portefeuille een voor een te verduurzamen naar het einddoel emissievrij gebouw, in plaats van in 2030 bij elk gebouw een beperkte stap gezet te moeten hebben. Als tegenprestatie voor meer flexibiliteit zou dan de gebouwportefeuille als geheel sneller verduurzamen dan de afzonderlijke gebouwen anders wettelijk verplicht zouden zijn.

Om de duidelijkheid voor gebouweigenaren te vergroten is afstemming en een logische samenhang met andere verplichtingen voor het nemen van verduurzamingsmaatregelen in utiliteitsgebouwen van belang. De meest relevante hierbij is de Energiebesparingsplicht. Hierover ben ik verder in gesprek met de Minister van Klimaat en Groene Groei.

Modernisering bepalingsmethode voor de energieprestatie per 2030

In de brief van 14 juli 2025[21] is aangekondigd dat in 2030 een gemoderniseerde bepalingsmethode voor de energieprestatie van gebouwen wordt ingevoerd. In deze gemoderniseerde bepalingsmethode worden de berekeningen op een aantal punten verbeterd zodat er een betere aansluiting is bij het gemiddeld gebruik van gebouwen, namelijk:

- Een nieuwe ijking vindt plaats van variabelen die in de methode gebruikt worden;
- Rekenen met een uurlijkse methode;
- De berekening van het rendement van installaties wordt verbeterd;
- Er wordt beter rekening gehouden met het veranderende klimaat.

Om een beter en realistischer beeld te krijgen van het gemiddelde energiegebruik zullen de huidige voorzichtige schattingen van de variabelen aangepast worden. Deze schattingen zijn vaak te hoog of te streng, waardoor het lijkt alsof een gebouw slechter presteert dan het in werkelijkheid doet. Met een nieuwe ijking komt de berekening dichter bij wat er in de praktijk daadwerkelijk gebeurt.

Daarnaast wordt in de nieuwe bepalingsmethode op uurlijkse basis gerekend in plaats van de huidige maandelijkse methode. Hiermee wordt de bepalingsmethode dynamischer en kan een beter beeld geven van het risico op oververhitting, de invloed van energieopslag en de netbelasting, en is daarmee toekomstbestendiger. Ook wordt de berekening van het rendement van installaties aangepast, zodat er beter aangesloten wordt op Europese producteisen en er meer rekening gehouden wordt met het

[21] Kamerbrief over implementatie EPBD | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

rendement van de installatie wanneer deze niet op volle capaciteit draait, maar op een lager vermogen. Door installaties te kiezen met een beter deellast-rendement (bijv. modulerende ketels of warmtepompen) kun je energie besparen in periodes met lagere warmtevraag, zoals in voor- en najaar en in goed geïsoleerde gebouwen.

Ook zal gewerkt worden met geactualiseerde klimaatgegevens. In de huidige bepalingsmethode wordt nog uitgegaan van de klimaatgegevens uit de periode 1996–2015. Er wordt overgestapt op het referentieklimaat voor 2033, waarin rekening wordt gehouden met het gemiddelde toekomstige klimaat in Nederland en met het stedelijk hitte-eilandeffect. Hierdoor zal de nieuwe bepalingsmethode een realistischer inschatting maken van de te verwachten warmte- en koelbehoefte van gebouwen. Naast de bepalingsmethode zal het ook mogelijk worden het gemeten energiegebruik als indicator te gebruiken voor de energieprestatie van gebouwen, zoals aangekondigd voor de MEPS bij utiliteitsbouw. Hiervoor worden de komende tijd methodes ontwikkeld.

Inzet nieuwe bepalingsmethode voor andere instrumenten

De bepalingsmethode wordt gebruikt voor verschillende beleidsinstrumenten, zoals het energielabel, het WWS en de leennormen voor hypotheken. De nieuwe indicatoren die per 2030 met de gemoderniseerde bepalingsmethode berekend kunnen worden bieden de mogelijkheid om voor deze instrumenten de indicatoren te kiezen die optimaal aansluiten bij hun doelstellingen. Daarmee wordt het mogelijk om per beleidsinstrument de indicator te kiezen die het beste past bij het doel van dat instrument. Over de keuze voor nieuwe indicatoren ga ik met betrokken partijen in gesprek.

Het Nationaal plan voor de renovatie van gebouwen (NBRP)

Het Nationaal plan voor de renovatie van gebouwen (*National Building Renovation Plan*, NBRP) bevat in essentie de langetermijnstrategie hoe Nederland in 2050 het afgesproken einddoel van de EPBD gaat realiseren: een zeer energiezuinige en emissievrije gebouwde omgeving. De internetconsultatie van het concept NBRP is op 1 mei jl. gesloten. Er zijn ruim 60 reacties ontvangen. Deze zullen in de definitieve versie van het NBRP worden verwerkt. Het definitieve NBRP zal verder worden verbeterd aan de hand van de feedback van de Europese Commissie op het concept NBRP (verwacht rond de zomer 2026) en door de adviezen van het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) naar de verduurzaming van de gebouwde omgeving, waarvan deze zomer een rapport verwacht wordt. Het definitieve plan moet eind december gereed zijn voor indiening bij de Europese Commissie.

Voor het NBRP is een prognose gemaakt wat er richting 2040 en 2050 nodig is om het EPBD-einddoel te halen voor zowel woningen als utiliteitsgebouwen. Uit de berekeningen blijkt dat de verduurzamingsopgave richting 2050 nog aanzienlijk is, zowel voor woningen als voor utiliteitsbouw. In algemene zin wordt geconstateerd dat het tempo van isolatiemaatregelen redelijk op koers ligt, maar dat de vervanging van fossiele installaties te langzaam gaat.[22] Deze opgave zal mee worden genomen in de overwegingen van het kabinet in het voorjaar van 2027 om aanvullende nationaal geborgde maatregelen te nemen zoals aangekondigd in het Coalitieakkoord. De adviezen van het IBO zullen hier in worden meegenomen.

[22] Zie voor meer informatie de website van de EC – National Building Renovation Plans

Tot slot

De onderwerpen van de 1e tranche EPBD IV heb ik de afgelopen periode afgestemd met de belanghebbenden en breed geconsulteerd. De wijzigingen die in het Bbl zijn opgenomen zijn voorgelegd aan de Raad van State.
Ook voor de volgende tranches ga ik over belangrijke keuzes uw Kamer informeren en de uitwerking afstemmen met belanghebbenden. Daarnaast blijf ik ervaringen van de markt met de toepassing van de isolatiestandaard en ZEB-richtwaarden volgen. Met de voortzetting van deze wijze van implementatie van de EPBD IV vertrouw ik erop dat we onze gebouwen verder gaan verduurzamen op een goed uitvoerbare en haalbare manier, waarbij we er tevens voor zorgen dat de mensen kunnen leven en werken in gezonde, duurzame woningen en gebouwen. Daarbij zet ik me maximaal in dat de energierekening betaalbaar blijft.

De Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,
E. Boekholt-O'Sullivan

BIJLAGE A

PLANNING REGELGEVING TRANCHES EPBD IV

De 1e tranche EPBD wijzigingen is afgerond. Hieronder staat de planning van de overige tranches.

Planning 2e tranche EPBD wijzigingen
– ZEB nieuwbouw overheidsgebouwen (2028)
– Rekenplicht wlc-gwp gebouwen 1.000m2 (2028)

apr – jun 2026	Consultatie 2e tranche EPBD wijzigingen **Bbl**
aug – okt 2026	Advisering Raad van State (**Bbl**)
aug – okt 2026	Consultatie 2e tranche EPBD wijzigingen **Or**
dec 2026	Bekendmaking **Bbl en Or**
1-jan-2027	Inwerkingtreding wijzigingen **Bbl en Or**

Planning 3e tranche EPBD wijzigingen
– ZEB bestaande bouw (2027)
– MEPS Ubouw (2030 en 2033)

mrt – apr 2026	Agendering **Bbl** in JTC en OPB
aug – okt 2026	Consultatie 3e tranche EPBD wijzigingen **Bbl en Bkl**
feb – mei 2027	Advisering Raad van State (**Bbl en Bkl)**
feb – mrt 2027	Consultatie 3e tranche EPBD wijzigingen **Or**
jun 2027	Bekendmaking **Bbl, Bkl en Or**
1-jul-27	Inwerkingtreding wijzigingen **Bbl, Bkl en Or**

NB Voor de 4e tranche, met daarin o.a. de ZEB-eis voor alle nieuwbouw per 2030 en de nieuwe labelsystematiek op basis van de gemoderniseerde bepalingsmethode, komt te zijner tijd de detailplanning van de regelgeving beschikbaar.

BIJLAGE B

PLANNING VASTLEGGING ISOLATIESTANDAARD EN ZEB-RICHTWAARDEN

Voor de vastlegging van de isolatiestandaard en de ZEB-richtwaarden voorzie ik het volgende tijdpad:

- Augustus 2026: Internetconsultatie van de herziening van de isolatiestandaard, en van de overige de ZEB-richtwaarden
- December 2026: Opnemen van alle ZEB-richtwaarden bestaande bouw met als onderdeel daarvan het herziene niveau van de isolatiestandaard in het Nationaal plan voor de renovatie van gebouwen (NBRP)
- 1 juli 2027: Bekendmaking van de wijziging van het Bkl met het herziene niveau van de isolatiestandaard en van ZEB-richtwaarden als onderdeel van de omgevingswaarde
- Medio 2027: Aanpassing van het niveau van de isolatiestandaard in de berekening op het energielabel voor gebouwen
- Medio 2027-medio 2028: Herberekening van ZEB-richtwaarden met de gemoderniseerde bepalingsmethode en voorbereiding wijziging richtwaarden
- Eind 2028: Internetconsultatie van deze wijziging van de regelgeving
- 1 jan 2030: Overgang op ZEB-richtwaarden, waarin de isolatiestandaard volledig geïntegreerd wordt, de isolatiestandaard vervalt als zelfstandig instrument

	o.b.v. Bepalingsmethode NTA 8800				o.b.v. Gemoderniseerde bepalingsmethode
ZEB-richtwaarden	2026	2027	2028	2029	2030 e.v.
1 **Isolatiestandaard** Berekening netto warmtevraag	(internet-) consultatie	Maatregelen: Voorlopig			Maatregelen: Definitief
2 **Efficiente installaties** Berekening Systeemprestaties		Maatregelen: Voorlopig			Maatregelen: Definitief
3 **Aardgasvrij** Berekening nvt		Maatregelen: Definitief			Maatregelen: Definitief
4 **Hernieuwbare energieopwek**		Aandeel hernieuwbare energie in totaal energiegebruik (EP3)			Berekening obv gemoderniseerde bepalingsmethodiek
5 **Totaal**		Primair fossiel energiegebruik (EP2)			Totaal primair energiegebruik obv gemoderniseerde bepalingsmethodiek

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Evaluatie isolatiestandaard – rapport (WCAG) – WE32948	